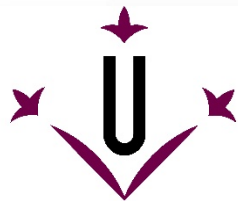

La transformació educativa a les universitats: fites, reptes i oportunitat

Ernest Pons Fanals

Universitat de Lleida

**V JORNADA ACTIVITAT DOCENT
UNIVERSITÀRIA I TIC - #ADUTIC22**

Motivació

Fites

Reptes

Oportunitats

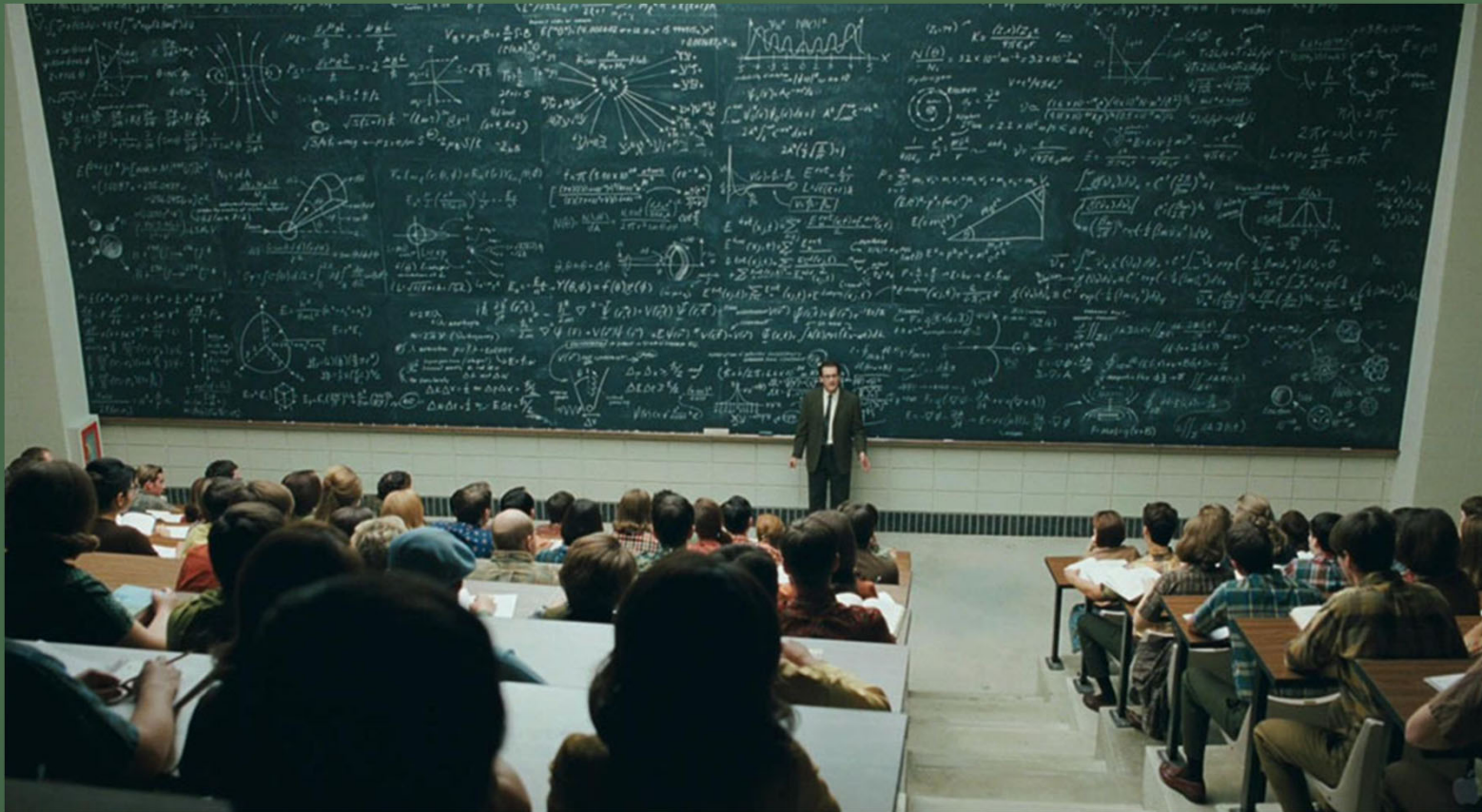
Dos dubtes per començar:

- Transformació? Quina transformació?
- Quin paper pot jugar la innovació docent en aquest moment a les universitats per ajudar al procés de transformació?

Donaré una visió personal ... i esbiaixada

2001

2021

La universitat avui

- Transformació tecnològica, econòmica i social.
- Aprementatges de la implantació de l'EEES.
- Dimensió social.
- Estructura legislativa desfasada.
- Canvis en el perfil dels estudiants.
- Noves demandes socials.
- Impacte de la pandèmia.

Algunes consideracions prèvies

- Compte amb la **semàntica**: què vol dir “transformació” ?
- Compte amb les **modes**.
- Compte amb els **tòpics**.
- I, sobretot, tinguem en compte les **persones**.

Innovació docent

Proposta de definició d'innovació docent a la universitat

Aplicació d'una proposta **planificada** que produeix un **canvi** en els processos educatius, serveis o productes, amb la finalitat de produir una **millora** dels processos, del resultats d'aprenentatge, de la percepció o de la valoració d'aquests resultats.

Transformació a la universitat

- Li cal a la universitat una transformació?
- Quina transformació? Qui decidirà?
- Qui la farà realitat?
- Evolució o revolució?
- Amb quina velocitat?
- Cal suport extern?
- Amb quins recursos?

Transformació a la universitat

- Li cal a la universitat una transformació? **Si**
- Quina transformació? Qui decidirà? **Depèn del professorat**
- Qui la farà realitat? **Els estudiants**
- Evolució o revolució? **Evolució**
- Amb quina velocitat? **Dependrà de factors externs**
- Cal suport extern? **Si, prioritziació, legislació, planificació i execució**
- Amb quins recursos? **?????**

La innovació docent universitària (en general)

- A la majoria de les àrees de coneixement existeix una o més revistes centrades en l'ensenyament i l'aprenentatge d'aquest camp disciplinar.
- Existència d'un elevat nombre de revistes generalistes sobre educació superior que publiquen investigacions centrades en la didàctica de les disciplines.

La innovació docent universitària (en general)

- S'han consolidat espais de col·laboració, reflexió i debat a nivell local i internacional al voltant de la docència en educació superior.

Exemple: CIDUI.

- Ampla difusió d'experiències d'innovació educativa de les universitats.

Exemple: Portal de bones pràctiques d'innovació docent (ACUP – SUR).

Experiència 20 anys CIDUI

a) Propostes sobre formació del professorat:

- Programes de formació permanent del professorat i formació a mida.
- Cursos en línia sobre docència.
- Programes de formació i tutories específics per a professorat novell.
- Visites a centres especialment innovadors.
- Visites de professorat extern i experimentat.
- Foment equips docents.
- Cursos i formacions en modalitat d'autoaprenentatge

Experiència 20 anys CIDUI

b) Propostes per donar visibilitat a criteris o experiències pràctiques reeixides:

- Identificar i disseminar bones pràctiques.
- Establir certs estàndards bàsics relacionats amb la docència de qualitat.
- Sol·licitar de l'administració l'establiment de criteris o directrius metodològiques.
- Aprofitar l'experiència internacional dels estudiants Erasmus.
- Crear experiències pilot en l'àmbit de les metodologies docents.

Experiència 20 anys CIDUI

c) Propostes per estimular la innovació docent universitària:

- Definir, planificar i dinamitzar un model educatiu propi de la universitat (o dels diversos centres) amb menció expressa de les metodologies.
- Establir programes amb l'objectiu de la innovació metodològica dirigits a la consecució d'algunes metes institucionals en terminis fixats per endavant.
- Establir un observatori permanent sobre l'evolució de les metodologies a la universitat.

.....

La innovació docent a les UUPP catalanes (I)

1. S'hi dedica a la innovació docent un volum de **temps** important, i creixent, a activitats relacionades amb la innovació docent.
2. Volum de **professorat** implicat en aquestes activitats molt elevat, amb tendència creixent.
3. Molt normalitzat i regulat com fer constar en els currículums del professorat aquestes activitats. Es tracta d'una activitat ben visible i que va guanyant en **transparència**.
4. Activitat caracteritzada per una gran **diversitat** en formes, estratègies i polítiques. La innovació docent es pot arribar a impulsar, gestionar i reconèixer de maneres diferents segons els centres.

La innovació docent a les UUPP catalanes (II)

5. Diversitat d'estratègies fa que les activitats relacionades amb la millora i la innovació docent es trobin en un context de gestió que podem qualificar de **poc sistematitzat**.
6. Una de les raons d'aquesta poca sistematització és justament que resulta molt complexa arribar a establir-ne una classificació que sigui exhaustiva. Les accions d'innovació docent impliquen activitats d'índole molt diversa.
7. La **informació** disponible sobre aquests projectes és molt **limitada**. I, no sembla fàcil aconseguir-ne molta més. Probablement resta pendent que es universitats valorin si seria rellevant disposar de més informació.
8. No tots els projectes reconeguts tenen associat algun tipus de **finançament**. De fet, la majoria no comporten una ajuda financera.

La innovació docent a les UUPP catalanes (III)

9. En algunes convocatòries sí que es preveu algun tipus d'ajut, però no financer, sinó a través de l'aprofitament de **recursos transversals** de la universitat.
10. En molts casos aquestes convocatòries estan relacionades amb la creació de **grups** d'innovació docent.
11. Tot i que la informació disponible no permet un càlcul acurat del volum d'ajuts financers, el que està clar és que el total de **l'import** concedit és molt **inferior** als imports als que estem habituats en altres convocatòries, per exemple de recerca.
12. Si fem una certa comparativa temporal, és clar que en els darrers anys els PID han **augmentat** substancialment com a conseqüència d'una incentivació activa per a la innovació docent en totes les àrees de coneixement.

La innovació docent a les UUPP catalanes (IV)

13. Com a conseqüència de tot l'anterior, queda clara **l'escassa evidència** disponible en relació amb impactes mesurables d'aquestes activitats d'innovació. Ni a nivell quantitatiu ni a nivell qualitatiu.
14. Malgrat no es disposa d'evidències directes en el cas de les universitats públiques catalanes, la literatura científica relacionada aporta suficient fonamentació teòrica i empírica dels **impactes**.
15. Això porta a la consideració de que cada cop més, de la importància que tindria establir alguna estratègia per **identificar** i **mesurar** els impactes d'aquestes polítiques d'innovació.

Els estudiants avui (I)

Cinc característiques (potser poc conegudes):

1. A la universitat presencial continua predominant l'estudiant de perfil tradicional. Hi ha, cada cop més, una major diferència entre el perfil d'estudiants de les universitats presencials i els de les no presencials.
2. El sistema universitari no avança cap a una major equitat. La possibilitat d'accedir als estudis universitaris depèn sobretot del suport familiar.
3. La proporció d'estudiants a la universitat presencial que compaginen estudis i dedicació laboral va a la baixa.

Els estudiants avui (II)

Cinc característiques (potser poc conegudes):

4. Els estudiants continuen dedicant més temps a les classes que a l'estudi autònom. La necessitat de fer docència no presencial ha provocat un canvi en les dinàmiques docents les metodologies docents, però potser més aparent que real.
5. Els estudiants es consideren ben preparats pel repte universitaris i son optimistes en relació amb la seva integració al mercat laboral. Valoren de manera positiva la formació rebuda i son optimistes en relació a la seva integració laboral.

Els estudiants avui (III)

.... I un dubte:

Quines son les implicacions a nivell metodològic de tenir a les aules estudiants “digitals”?

Conclusions. Tenim alguns reptes:

- Necessitem d'una **transformació**.
- Aquesta transformació necessita de la **innovació**.
- Aquesta innovació hauria de ser **avaluada** per assegurar que implica **millores**.
- Necessitem que sigui **avaluada ... i reconeguda... i prioritzada ... i estratègica**.
- Però sobretot, necessitem que sigui **col·lectiva i institucional**.

Tenim una excel·lent oportunitat per:

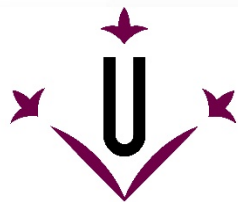
- **Reflexionar** sobre els processos d'ensenyament-aprenentatge.
- **Millorar** la planificació, la metodologia docent i les estratègies d'avaluació dels aprenentatges.
- Afavorir un paper més **actiu** dels estudiants.
- Sense **pressa** i sense pausa.
- I tenint en compte en tot moment quins **recursos** calen.

És l'hora de les preguntes i el debat

Moltes gràcies...
... i molts encerts !!!

Ernest Pons (epons@ub.edu)

Universitat de Lleida

V JORNADA ACTIVITAT DOCENT
UNIVERSITÀRIA I TIC - #ADUTIC22